

grenspark De Zoom · Kalmthoutse Heide

JAARVERSLAG 2013

Vastgesteld door de Bijzondere Commissie op 27 februari 2014

INHOUDSOPGAVE

Het Grenspark, van een parel naar een knooppunt in de omgeving	3
Achter de schermen	4
Draagvlak	4
De bestuurlijke arena van het Grenspark	4
De maatschappelijke omgeving	5
<i>Europa - Natura 2000, natuur over de grenzen heen!</i>	5
<i>- Europarc, the voice van beschermde gebieden in Europa</i>	5
<i>BENELUX</i>	5
<i>Nationale Parken, de visitekaartjes van de natuur</i>	6
<i>Regionaal landschap De Voorkampen en De Brabantse Wal</i>	6
<i>Lokale integratie, samenwerking zonder grenzen</i>	6
Het Grenspark, een duidelijk grensgeval. Over waarden, baten en verdienmodellen	6
Blijvend ogen open voor project co-financiering	7
Risico Indexkaart Natuurbranden	7
Samenwerking is de sleutel	8
Het Grensparksecretariaat, het draait om zijn mensen	10
Vóór de schermen	11
<i>Natuur, water en recreatie, een samenspel van functies</i>	11
Beleidsplan Beheer en Inrichting 2014 - 2029	11
HELA-project (LIFE)	11
HELVEX-project (LIFE)	11
Vogelkersbestrijding, doorgaan, het einde is in zicht	11
Water, tekort of overschot?	12
Meten is weten	12
Recreatieve zonering, nuttig en noodzakelijk	13
Peters en meters	13
Nieuwe wandelpaden	13
Dag van het Grenspark, smaak... ..	14
<i>Communicatie, de spil waar het Grenspark om draait</i>	15
Wissels en Grensparkkrant	15
Website	15
Facebook	15
Omgang met de pers	15
Publicaties	16
In het zicht	16
<i>Educatie, voor jongeren én volwassenen</i>	16
Libelhamelclub, het Grenspark is er ook voor de kinderen!	16
Junior Rangerskamp	16
Natuurgidsen	17
Financiën in kort bestek	18
Publicatielijst	23

Het Grenspark van een parel naar een knooppunt in de omgeving

Vorig jaar stonden we stil bij het 20-jarig bestaan van het Grenspark de Zoom – Kalmthoutse Heide. We maakten onze zorgen voor de toekomst kenbaar, rond het web van mens en groen. Ondanks veel veranderingen kunnen we na veel lobbywerk in het afgelopen jaar constateren dat we voor 2014 weer ademruimte hebben, dus tijdelijk weer verder kunnen.

Door de Decentralisatie Natuur is een deel van het Grenspark onder regie van de provincie Noord-Brabant komen te vallen. De meeste Nederlandse provincies zijn blij met de toegeschoven verantwoordelijkheid voor de Nationale Parken. Zij willen werk maken van zowel bescherming, verbetering als de economische potentie die natuur heeft.

De transitie van een park van een Rijks- naar een Provinciale aangelegenheid is zeker geen gemakkelijke weg. Natuurbeheer en -beleid worden vaak jaren vooruit gepland. Het is een rijdende trein die je als nieuwe beleidsmaker niet zomaar een halt kunt toe roepen. Zeker niet als er sprake is van een samenwerkingsmodel waar 2 landen, in casu Nederland en België, bij betrokken zijn. In die zin zijn we blij met de brief die Staatssecretaris Sharon Dijksma aan de provincie Noord-Brabant heeft gestuurd, waarin letterlijk staat dat het een ongewenste situatie zou zijn als de financiering van de parkorganisatie, die nu gezamenlijk wordt verzorgd, voortaan alleen op de schouders van Vlaanderen zou komen te rusten. Dat zou de interregionale en internationale verhoudingen geen goed doen.

Voor 2014 zijn er veel nieuwe uitdagingen. In 2 pijlers zal stevig moeten worden geïnvesteerd. Het bouwen aan een stevige netwerkorganisatie en het opzetten dan wel het ontwikkelen van verdienmodellen.

Samenwerking met het Regionaal Landschap de Voorkempen en in Nederland met Landschap van Allure is cruciaal.

Het Grenspark als middel van grensoverschrijdende samenwerking is een unicum. Het is uit het oogpunt van natuurbehoud en natuurontwikkeling een visitekaartje. Niet alleen voor de regio, maar voor beide landen. De meerwaarde van het Grenspark is in 20jaar onderkend. Zonder Grensparkorganisatie komt de grensoverschrijdende afstemming te vervallen, en ontstaat opnieuw een versnipperd beheer. De robuustheid van het gebied komt in het gedrang.

Laat het een stimulans zijn om de meerwaarde te blijven benadrukken. Alleen dan ben ik ervan overtuigd dat onze doelstelling om zoveel mogelijk mensen de waarde van de natuur te laten zien en te beleven ook in de toekomst kan worden gegarandeerd.

Kalmthout, 27 februari 2014

Dhr. Cees J. van Liere
Voorzitter Grenspark de Zoom – Kalmthoutse Heide

Elk jaar weer slaagt het Grenspark er in om activiteiten te realiseren die een bijdrage leveren aan de uitwerking van het Beleidsplan Beheer en Inrichting. Het gaat zowel om acties ‘achter de schermen’, als acties ‘vóór de schermen’.

2013 kenmerkte zich vooral als het startjaar waarin de eerste stappen richting een nieuw financieringsmodel gezet zijn. Nieuwe tijden in een veranderende maatschappij breken aan.

Achter de schermen

Het omzetten van beleid in uitvoeringsmaatregelen gaat niet vanzelf. Het vergt het nodige overleg. Overleg, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau. Het zijn vaak acties die van achter het bureau gebeuren; acties die voor de burger ook vaak (te) lang duren. Maar toch: ze zijn broodnodig! Ook hier gaat het spreekwoord op: ‘eerst denken en daarna doen’.

Het omzetten van een verzorgingssamenleving naar een participatiesamenleving is een nooit geziene exercitie. Een nieuwe economische denkwijze waait door de geesten. Een ongeziene uitdaging, die niet vanzelfsprekend is.

Draagvlak

De basis voor een maatschappelijke inbedding is pas verzekerd indien er draagvlak bestaat. Vanuit de sterke samenwerking is het mogelijk effectief te werken aan de versteviging van het draagvlak voor (de ambitie van) het park en haar werking. Dat vraagt om het aantrekken van contacten op verschillende niveaus; met overheden, met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, alsook met het brede publiek. Door het coördineren, het initiëren, stimuleren en faciliteren in deze samenwerking, ontstaat kennisuitwisseling en vernieuwing, wat leidt tot draagvlakvergroting en het profileren van het Grenspark. Van daaruit kunnen nieuwe allianties en ‘win-win’-situaties worden gecreëerd.

De bestuurlijke arena van het Grenspark

In samenwerking met onze directe partners is ook in 2013 hard en succesvol gewerkt aan het verder verbeteren van de kwaliteit van het Grenspark, en het vergroten van de zichtbaarheid en het draagvlak voor het Grenspark. Naast het zogenaamde dagelijkse reilen en zeilen, wordt het jaar 2013 gekenmerkt door politieke en bestuurlijke veranderingen (in Nederland) met voor het Grenspark verstrekkende gevolgen. Door de, door het Nederlandse Rijk opgelegde bezuinigingen voor het natuurbeleid, is de financiële basis voor het Grenspark op losse schroeven komen te staan. Voor het Grenspark dé uitdaging om het belang van het park (en zijn organisatie) extra onder de aandacht van de provincie Noord-Brabant te brengen. De machine van politiek-bestuurlijke lobby draait op volle toeren.

Laat ons lering trekken uit deze lessen, want wat vandaag in Nederland geschiedt, kan morgen in Vlaanderen aan de orde zijn. Waakzaamheid blijft geboden..

De maatschappelijke omgeving

Werken binnen een Europese of regionale context betekent ook: op zoek gaan buiten je eigen grenzen. Open oog hebben voor de ontwikkelingen in je omgeving.

Met de verruiming van het Grenspark is nu, nog meer als de jaren tevoren, de noodzaak tot het samenwerken met andere samenwerkingsverbanden in de omliggende plangebieden en particuliere partners noodzakelijk. Het samen werken aan (vaak dezelfde) maatschappelijke doelstellingen helpt het Grenspark met name in de denkoefening bij de opstelling van een nieuw Beleidsplan Beheer en Inrichting. Schaalvergroting door samenwerking en rekening houden met elkaars belangen. Natuurbehoud en -ontwikkeling is en blijft belangrijk, doch de vele ontwikkelingen in de omgeving dienen gevolgd te worden.

Europa

- Natura 2000, natuur over de grenzen heen!

Het Grenspark is een kerngebied van NATURA 2000, het natuurbeschermingsprogramma van de Europese Unie. Hiermee behoort het Grenspark tot één van de topnatuurgebieden van Europa.

Een status waar we trots op zijn! Voor al deze natuurgebieden moet een beheerplan opgesteld worden, dus ook voor het Grenspark, met als doel: het behoud en de ontwikkeling van het natuurgebied, en daarmee het instandhouden van de biodiversiteit. Dat legt een zware verantwoordelijkheid op de schouders van de betrokkenen, d.w.z. overheden, beheerders en eigenaren van het gebied. Voor het opstellen van dit beheerplan neemt de provincie Noord-Brabant het voortouw voor het Nederlandse deel. Het Agentschap voor Natuur en Bos doet dat voor het Vlaamse deel. Elk land loopt hierin zijn eigen traject. Aan het Grenspark de schone taak om de relatie tussen de beide landen inzichtelijk te maken. Noch waterbeheer, noch natuurbeheer stopt immers bij de grens!

- Europarc, the voice van beschermde gebieden in Europa

Het Grenspark maakt deel uit van Europarc: een netwerk van Europese beschermde natuurgebieden. Focus op een ruimere regio, integreer biodiversiteit in de maatschappij, en werk samen met alle belanghebbenden en doelgroepen voor een groter resultaat. Inspirerend.

BENELUX

Nog steeds wordt het Grenspark gezien als een concrete en succesvolle realisatie van de Benelux-Overeenkomst inzake natuurbehoud en landschapsbescherming. Zowel het Benelux Secretariaat-generaal als het Grenspark zijn gebonden door de Beschikking (2011). Het Grenspark speelt de rol van proeftuin binnen Europa en als voorbeeld van een grensoverschrijdend natuurpark met een gezamenlijk juridische basis. Het Grenspark is een model voor grensoverschrijdende samenwerking.

Daar waar knelpunten optreden op hoog bestuurlijk niveau, daar kan de Benelux een rol van betekenis spelen. Zeker welkom in tijden van de terugtrekkende overheid.

Nationale Parken, de visitekaartjes van de natuur

Het Nederlandse deel van het Grenspark viel, middels het Koninklijk Besluit (Staatscourant 15 augustus 2007), onder de vernieuwde Nederlandse Rijksregeling ‘Aanwijzing Nationale Parken’. Door het Decentralisatieakkoord Natuur is deze regeling vervallen, en is het dit deel van het Grenspark geschaard onder de regie van de provincie Noord-Brabant. Niet de verantwoordelijkheid. Enige continuïteit in het behoud van de Grensparkorganisatie is geen vanzelfsprekendheid. De provincie beschouwt zich als een reguliere partner.

Regionaal landschap De Voorkempen en De Brabantse Wal

Goede inbedding in en met de omliggende landschappen is een must. Samen werken met de streek, grote en kleine projecten die bijdragen aan het behoud en het verbeteren van het landschap en het vergroten van het draagvlak voor natuur- en landschapszorg. Hoe complementair kun je zijn?

Lokale integratie, samenwerking zonder grenzen

Via de 4 omliggende gemeenten, en de vele particuliere en publieke eigenaren zetten we de puntjes op de i. Hier worden belangrijke vaak persoonlijke belangen geraakt. Zorgvuldigheid is aan de orde.

Het Grenspark, een duidelijk grensgeval. Over waarden, baten en verdienenmodellen

De huidige economische crisis noopt de politiek tot het maken van nieuwe keuzes. Met de terugtrekkende beweging van de overheid ontstaat een overgang van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving. Nieuwe tijden die ons wakker schudden. De tijd van transitie is in 2013 aangebroken. Door inzet van het kenniscentrum Triple E, en met financiële ondersteuning van de provincie Noord-Brabant, is een aanvang gemaakt met de bewustwording van de noodzaak tot het meer economisch denken. Waar liggen duurzame verdienenmodellen voor het Grenspark? En wat is daarvoor nodig?

Daar waar de mening was om eind 2013 reeds met verdienenmodellen aan de slag te gaan, bleef het bij een theoretisch onderzoek. Genoemd zijn de groene bouwstenen: evenementen, grondwaterwinning, windmolens, rondleidingen en biomassa. Echter: de kost gaat voor de baat. Pas na 3 jaar zou er wat terugverdiend kunnen worden.

Het opstellen van een nieuw financieringsmodel blijft aan de orde. Vooralsnog is de insteek eerst zelf inkomsten genereren.

Blijvend ogen open voor project co-financiering

Op eigen kracht projecten realiseren wordt steeds moeilijker. Bundeling van krachten is het devies voor de toekomst. Een zichtbaar knooppunt in de omgeving, waar niemand meer omheen kan.

- LIFE (Europees)

In navolging van het succesvolle Heideherstel op Landduinen-project (HELA), is met alle officiële terreinbeheerders gewerkt aan de opstelling van een nieuw Europees LIFE-dossier. Om de voorgestane Europese instandhoudingsdoelen in het park (versneld) te helpen bereiken, is een dossier geschreven, gericht op heide- en venherstel, landduinen en exotenbestrijding, 'HELVEX'. Een eerste toets door Europa is positief verlopen. Het jaar 2014 brengt uitsluitel.

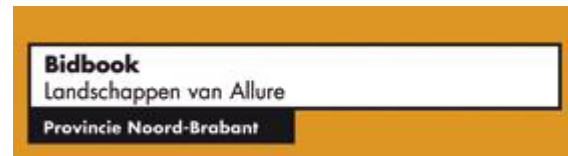
- Interreg2Zeeën (Europees)

Binnen dit grensoverschrijdend Europees programma wordt samen met Vlaamse, Nederlandse en Engelse partners onderzocht in hoeverre de verwerking van biomassa uit natuurgebieden kan bijdragen aan de vermindering van de CO²-uitstoot. Het Grenspark, als partner van natuurbeheerders, kan de potentiële leverancier zijn van biomassa. Een negen maanden durend onderzoek met perspectief.

- Landschap van Allure (provincie Noord-Brabant)

De provincie Noord-Brabant heeft de intentie de komende jaren ca. 56 miljoen € te investeren in haar 3 Landschappen van Allure. Zo ook in het landschap van de Brabantse Wal, waar het Nederlandse deel van het Grenspark volledig onderdeel van uit maakt. Het doel is de regio mooier en grootser te maken door natuur-, cultuur-, en landschapsprojecten samen in de streek te realiseren. Onder coördinatie van de streekorganisatie Brabantse Wal, en met medewerking van vele partijen, is het investeringsvoorstel van A naar B (van Antwerpen naar Bergen op Zoom), ontwikkeld. Het is een groeistrategie, waarvoor in de komende 3 jaar binnen het Landschap van Allure het fundament voor de ontwikkeling van het gebied van 'A naar B' wordt gelegd. De groene natuurlijke inhoud, de locatie van de uitbreidingsgebieden Grenspark+ en de recreatieve zonering van het park, bieden kansen om te genieten van deze provinciale investering. Samen met de landgoederen, de gemeente Woensdrecht, de ondernemers en de natuurbeheerders.

Risico Indexkaart Natuurbranden

Met de grote brand van de Kalmthoutse Heide (mei 2011) heeft de burgemeester van Woensdrecht bij initiatiefnemer, de provincie Noord-Brabant, bewerkstelligd om een Risico Indexkaart Natuurbranden voor het totale Grenspark te laten opstellen. Omdat een dergelijke calamiteit geen grenzen kent, is het Grensparkbestuur verzocht om de bestuurlijke (en ambtelijke) inbedding in Vlaanderen te faciliteren. Zo gezegd – zo gedaan. Onder regie van de provincie Noord-Brabant, en in samenspraak met zowel de brandweer als de beheerders liggen de eerste analyseresultaten op tafel. Uit te werken knelpunten voor het Grenspark liggen zowel op het vlak van inrichting in het terrein als op de afstemming tussen de eigenaren. Het Grensparkbestuur hoopt op een constructieve en snelle medewerking van de

overige verantwoordelijken, in Nederland en Vlaanderen. De regie ligt bij een Nederlands driemanschap.

Samenwerking is de sleutel

Het Grenspark is en blijft een platform, een organisatie van samenwerking en overleg dat de grensoverschrijdende samenhang en afhankelijkheid bewaakt.

Coördineren, stimuleren, initiëren en faciliteren van de samenwerking en afstemming van de vele betrokkenen blijft het Grenspark hoog in het vaandel dragen. Dit kan door zelf overlegmomenten te organiseren, maar ook door zelf deel te nemen aan bijeenkomsten, georganiseerd door een partner. Deze erkennen de brede en diepe kennis en ervaring van het Grenspark, en wensen daar graag gebruik van te maken.

Een aantal concrete voorbeelden uit 2013 hiervan zijn:

Grenspark organiseert:

- De Bijzondere Commissie van Overleg en Advies is 3 keer bij elkaar gekomen. Jaarlijks terugkerende beslispunten zijn de vaststelling van het Bestedingenplan, en het verantwoorden van de uitgaven over het voorbije jaar. Specifiek in 2013 zijn besluiten genomen in het kader van de opstelling van het nieuwe Beleidsplan Beheer en Inrichting 2014 – 2029, het toekomstige HELVEX/LIFE-dossier, het Intern Reglement, en de uitwerking van de gebiedsgerichte natuurbrandpreventie Grenspark. Niet besloten, doch veelvuldig bediscussieerd, is de Nederlandse politieke besluitvorming rondom het Decentralisatieakkoord Natuur, waardoor de overheidssubsidie aan het Grenspark in de gevarezone kwam.

Naast deze inhoudelijk onderwerpen is er ruimte genomen om afscheid te nemen van het helaas veel te vroeg overleden bestuurslid Jos Broos.

- De Stuurgroep is, als voorbereidend orgaan voor de Bijzondere Commissie van Overleg en Advies, 7 keer regulier bij elkaar gekomen. Gezien de drukke agenda en de vele discussies werden waar nodig, nog extra vergaderingen belegd.

- Permanente dialoog met het werkveld vindt plaats in de werkgroep Natuur & Water (N&W) en de werkgroep Voorlichting, Educatie en Recreatie (VER). Elk kwam 3 keer bij elkaar. Hierin zetelt een breed scala aan betrokken organisaties. Het gaat niet alleen om publiekrechtelijke organen zoals gemeenten en beheerders, ook natuurverenigingen, VVV's, stichtingen, waterleidingbedrijven e.d. zijn hartelijk welkom. Interessant blijft het beeld van de verschillende deelnemers. Ieder heeft zijn eigen visie/beeld. Deze verschillende beelden met elkaar in verbinding brengen, dat blijft de taak voor het Grenspark.

- Bijeenkomsten met de Kleine (bos- en landbouw)eigenaren.

Op 22 april 2013 was er de jaarlijkse ontmoeting met ca. 150 particuliere eigenaren. Allemaal mensen met een eigendom – groot of klein – in het verruimde Grenspark. Naast ontwikkelingen in het Grenspark, en de analyse van de brandrisico's in het park, genoot eenieder van schitterende foto's met een bijhorend belevingsverhaal van de ANB-natuurarbeider Filip Van Boven. De vergadering verliep kritisch constructief. Dit houdt elkaar scherp.

- Gesprekken met de Grote Eigenaren

Gekoppeld aan de opstelling van het nieuwe Beleidsplan zijn (bijna) alle grote eigenaren ontvangen. Dit samenzijn, het kenbaar maken van eenieders plannen, is nuttig. Richting Grenspark bestaat volle tevredenheid over de samenwerking, afstemming en coördinatie. Continuïteit is gewenst.

- Bijeenkomst met de Gastheren

Om de betrokkenheid van de ondernemers met het Grenspark, zowel de organisatie als het natuurgebied, te behouden is een uitstap georganiseerd naar het uitbreidingsgebied de Volksabdij, en het nieuwe educatieve pad Konijn. Een vorm van promotie van het Nederlandse deel van het Grenspark. Een manier om de spreiding van de recreant te bewerkstelligen.

- Beheerdersexcursie

Op 5 december reed een bus vol beheerders naar de Kruibeekse Polders: een gecontroleerd overstromingsgebied dat het Zeescheldebekken straks vijf keer veiliger maakt. Onderdeel van het Sigmaplan. De ontwikkeling van een groots weidevogelgebied. Een mooi voorbeeld van samenwerking tussen natuur en landbouw, via een agrobeheergroep. Op zeer enthousiaste wijze hebben het Agentschap voor Natuur en Bos en Natuurpunt ons meegenomen in hun project. Voer genoeg om met 5 beheerders de discussie aan te gaan. Vooral leerrijk.

- Avond van de Vrijwilliger

Een schot in de roos? Wanneer 70% van alle vrijwilligers voor een tweede maal deelnemen aan een informatieve avond. Ca. 50 man/vrouw (jong én ouder) werden meegenomen in de werkzaamheden rondom de Groote Meer (waardoor meer water in het ven staat), en de ontwikkelingen in het Grenspark. Filip Van Boven, natuurarbeider Agentschap Natuur en Bos, vertelde zijn beleving van de brand van 2011 aan de hand van eigengemaakte foto's. De zaal was stil.

Wederom een avond die door de deelnemers als positief getypeerd is. De betrokkenheid van de vrijwilligers is niet te overtreffen. Te koesteren.

Grenspark neemt deel:

- Het Bestuurlijk Overleg en het Platform (Streekorganisatie Brabantse Wal) komen elk 3x/jaar bijeen. Afstemming met ontwikkelingen en projecten op de Brabantse Wal is aan de orde.
- Werkgroep Water (provincie Noord-Brabant). Een werkgroep die de uitvoering van het Convenant Verdroging Brabantse Wal opvolgt, en begeleidt.
- Monitoringwerkgroep uitvoering Convenant. Een subwerkgroep van de werkgroep Water die instaat voor de uitvoering van de monitoring (o.a. water, natuurwaarden,...).
- Stuurgroep Opstellen beheerplan Kalmthoutse Heide (Agentschap Natuur en Bos). Een werkgroep die gedetailleerde beheerplannen opmaakt voor het Vlaamse natuurreservaat De Kalmthoutse Heide.
- Beheer werkgroep Natuurpunt (Natuurpunt). Een werkgroep die het beheer in het gebied Stappersven coördineert. Vaak is afstemming met derden (ANB en/of privé-eigenaren) noodzakelijk.

Het Grensparksecretariaat, het draait om zijn mensen.

2013 was voor het Grensparksecretariaat een bewogen jaar. Hoe behoud je, met de kennis dat de financiering voor 2014 een moeilijk te beïnvloeden opdracht is, je inzet en energie. Een zeurende onzekerheid. Een onbehaaglijk gevoel. Een terechte bezorgdheid. Met steun van meniggeen behield het team de positieve grondhouding. Ze bleef gaan voor de goede zaak – het Grenspark.

Het Grenspark heeft de naam een goede internationale stageplek te bieden. Zo was er versterking van de dames Annabel Otten (HAS Hoge school te Den Bosch – opstellen van een communicatieplan) en Nathalie Leynen (UIA Antwerpen – Vegetatieopname vlinderroutes). En van de heren Bruno Mels (UIA – Broedvogelmonitoring) en Kasper Hijne (CAH te Almere - monitoring gladde slang) namen nuttige taken op zich. Met hun loyale inzet konden nodige studies, onderzoeken, begeleiding jongerenkamp en overige taken naar tevredenheid afgerond worden.

Wat er ook aan personele wijzigingen moge zijn en nog zal komen, voor het secretariaat staat één ding als een paal boven water: “het Grenspark wil zijn regierol goed invullen”. Het blijft zoeken naar samenwerking en naar oplossingen die passen binnen de (bestuurlijke) wensen en eigenschappen van het Grenspark. Het blijft een uitdaging het maximale rendement uit mensen en middelen te halen.

Personele bezetting Grenspark per
31/12/2013

Vóór de schermen

Als de bestuurders eenmaal beslist hebben de uitvoering ter hand te nemen, dan komt het echte werk in beeld: buiten in het veld wordt gewerkt. Maatregelen in het kader van natuur- en waterbeheer hebben dagelijks de aandacht. De daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden gebeurt door de beheerders, de vrijwilligers en de vakantiewerkers. De uitvoering hiervan gebeurt altijd in nauwe samenwerking met de direct betrokkenen.

Natuur, water en recreatie, een samenspel van functies

Beleidsplan Beheer en Inrichting 2014 - 2029

De formele uitbreiding van het Grenspark, en de hernieuwde Beschikking van het Comité van Ministers, bieden het kader voor de opstelling van een nieuw Beleidsplan Beheer en Inrichting 2014 – 2029. Een referentiekader voor het beheer. Nieuw dan wel geactualiseerd beleid met oog voor samenhang en afhankelijkheid. Beleid komt niet tot stand achter een tekentafel in een kantoor. Beleid maak je door goed samenspel. Zo ook bij de opstelling van de eerste ‘Horizon in zicht’. Door beheerders en betrokkenen (privé-eigenaars, gemeenten, recreanten, belanghebbenden,...) samen te brengen, door te zoeken naar compromis, ... ligt er nu een gedragen basis klaar. Hiermee liggen de eerste krijtlijnen vast.

HELA-project (LIFE)

De afrondende controle van het project 2006 – 2011 vond in 2013 plaats. Cum laude.

HELVEX-project (LIFE)

Samen met Natuurmonumenten, Agentschap voor Natuur en Bos, en Natuurpunt is een 4 miljoen € groot project bij Europa ingediend. Heide- landduinen- en venherstel, gecombineerd met de verwijdering, dan wel nazorg, van de Amerikaanse vogelkers. De provincie Noord-Brabant is mede-financier. De eerste signalen van een goede ontvangst zijn binnengekomen.

Vogelkersbestrijding, doorgaan, het einde is in zicht

Zoals voorgaande jaren het geval was, is met volharding gewerkt aan de bestrijding van de Amerikaanse vogelkers in het Grenspark. Onder aansturing van het Grenspark is in 2013 op ca. 13 ha particulier terrein de Amerikaanse vogelkers verwijderd en werd op ca. 15 ha nazorg gepleegd. Om deze klus te klaren kon het Grenspark een beroep doen op 8 vakantiewerkers die in de zomermaanden onder deskundige begeleiding de planten verwijderden. Langzamerhand wordt het succes zichtbaar, de strijd wordt gewonnen.

In dit kader dient zeker vermeld te worden, dat óók de respectievelijke beheerders Staatsbosbeheer, Agentschap voor Natuur en Bos, de Vereniging Natuurmonumenten en Natuurpunt op hun terreinen belangrijke inspanningen leveren om deze exoot te

bestrijden. En wat zeker ook nieuw is in dit gegeven, dat particulieren op eigen initiatief zelf mee gaan werken om deze exoot te bannen.

Water, tekort of overschot?

Met de ondertekening van het Convenant Antiverdroging Brabantse Wal (2009 - 2013) strijden de natuurbeheerders, de waterleidingsmaatschappij Evides, de provincie Noord-Brabant, het Waterschap Brabantse Delta, het Agentschap voor Natuur en Bos, Vereniging Natuurmonumenten, Natuurpunt..... tegen de verdroging van onder meer het ven de Groote Meer. Een ven met een sense of urgency-status (Natura 2000). In de voorbije jaren zijn door diverse partijen belangrijke inspanningen gepleegd om uitwerking aan dit Convenant te geven: er wordt minder (grond)water opgepompt, een leiding voert uitstromend water ter hoogte van het deelgebied Kortenhoeff terug het natuurpark in, projecten Jagersrust en Noordpolder zorgen voor bergingscapaciteit, ... Op zicht wordt vastgesteld dat het natuurgebied natter wordt, de lopende monitoring dient gefundeerd bewijs te leveren. Meer factoren, zoals een klimaatswijziging, kunnen hierin een rol spelen.

Goede stappen zijn en worden gezet, doch het einde is nog niet in zicht. Afhankelijkheid van het Vlaamse water voor het ven de Groote Meer, zowel naar kwaliteit als kwantiteit, is bevestigd. Op het terrein wordt bekeken wat een mogelijkheid is om het kwalitatief goede gebiedseigen Vlaamse water binnen het Grenspark te houden.

Eind 2013 liep het Convenant ten einde. Bestuurlijk is er commitment dat er belangrijke en goede stappen (nog steeds) worden gezet, doch we zijn er nog niet. Bij lange na nog niet. Om deze voorspoedige weg blijvend te kunnen gaan, is een hernieuwing in 2014 geagendeerd. De komende jaren blijven cruciaal om dit grootse knelpunt naar eenieders voldoening verder opgelost te krijgen. Het Grenspark houdt de vinger aan de pols.

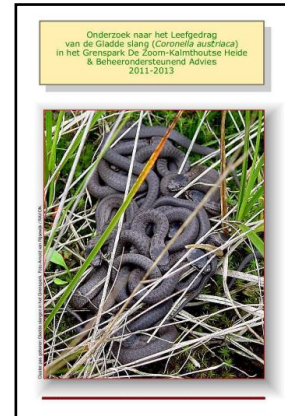
Groote Meer – juni 2013

Metten is weten

‘Meten is weten’, dat is wat we noemen ‘monitoring’. Het Grenspark beschikt over 54 deskundige, enthousiaste vrijwilligers die zich inzetten om vogels, insecten, amfibieën, reptielen en planten te lokaliseren en te tellen. Zij gaan op gezette tijden (en vaak heel vroeg) op pad om deze gegevens vast te leggen. Omdat deze tellingen verwerkt worden in rapporten, en nadien gebruikt worden door beleidsmakers, is het noodzakelijk dat deze monitoring planmatig wordt uitgevoerd. De monitoring is vooral gericht op indicatorsoorten. Interessant is het om te weten of de getroffen beheersmaatregelen voldoende zijn geweest om de gewenste natuurkwaliteit te behalen. Nu deze monitoring een jaar of vijf in werking is, komen de eerste resultaten binnen, en kunnen voorzichtige conclusies worden getroffen.

Nieuw in 2013:

- Van Hecke A. & C. Bonte (2013): Eindrapport onderzoek naar het Leefgedrag van de Gladde slang in het Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide & Beheerondersteunend Advies 2011-2013.
- Maarten Jacobs (2013): Monitoring loopkevers en spinnen in nieuw open zand en stuifzand in het Grenspark De Zoom – Kalmthoutse heide d.m.v. bodemvallen. Rapport 4/2012.
- Stijn Baeten, Joris Elst & Dan Sloodmaekers (2013): Nachtvinderrapport Grenspark De Zoom, editie 2013.

Iedereen die ‘groen’ vrijwilligerswerk zoekt, kan zich opgeven op het secretariaat van het Grenspark, via de mail: info@grensparkzk.be.

Recreatieve zonering, nuttig en noodzakelijk

De maatschappij verandert. De natuur is er voor de mensen, en de mensen zijn er voor de natuur. Natuur en economie (recreatie) hoeven elkaar helemaal niet in de weg te zitten. Het gaat er niet alleen om, om méér mensen naar de natuur te halen, het gaat er met name om, om de natuurgerichte recreatie een impuls te geven. Wel dient er goed onderzocht te worden waar en hoeveel recreatieve activiteiten toelaatbaar zijn.

Deze hele regio voelt de toename aan recreatieve wensen vanuit de omliggende steden en is op zoek naar de meest geschikte oplossing. Samen op zoek gaan, en definiëren waar welke recreatievorm toegestaan kan worden – dat is de uitdaging. Door de grote natuurwaarde van het Grenspark in deze grotere context te plaatsen, ontstaan er mogelijkheden om de huidige recreatieve druk in de beide landsdelen in beeld te brengen, en daaromheen goede maatregelen te bedenken. In samenwerking met de Streekorganisatie Brabantse Wal. De intentie is er. Nu nog de middelen vinden voor de uitvoering.

Peters en meters

Het Grenspark beschikt over 20 vrijwilligers (Peters en Meters) die 4 maal per jaar de wandel- en ruiterspaden afstruinen. Beschadigingen worden gemeld, beheerders worden ingelicht en actie volgt om het geconstateerde euvel zo snel mogelijk te verhelpen. De vrijwilligers zijn daarmee van grote waarde voor het Grenspark. Bij elke controleronde wordt ook het zwerfvuil en afval langs de paden meegenomen. Zo helpen zij ons gebied netjes te houden, waarvoor onze uitdrukkelijke dank.

Nieuwe wandelpaden

In april 2013 legde Natuurmonumenten het nieuwe wandel- en natuurbeleefpad 'Konijn' aan. De route start bij de recreatie- en werkschuur in Ossendrecht en loopt langs het Kleine Meer. Kinderen kunnen huppelen als een konijn rond de boom, met grote oren luisteren naar de vogels en zo nieuwsgierig zijn als een konijntje dat alles wil zien. De route is 2,5 km lang en is behalve een natuurbeleefpad ook een leuke wandeling voor alle leeftijden.

Dag van het Grenspark. Smullen van eigen streek, in en rond het Grenspark.

Van 8 tot 13 september 2013 stonden alle activiteiten in en rond het centrum De Vroente te Kalmthout in het teken van de eigen streek. Op zondag 8 september is, in samenwerking met De Vroente, een streekproductenmarkt georganiseerd. In en rond De Vroente stonden menig kraampjes van lokale Nederlandse en Vlaamse hoeveproducenten. Ze stelden graag eigen producten voor en vertelden graag alles over hun aanbod en productie. Diverse lekkernijen zijn geproefd. Daarnaast presenteerden zich ook de toeristische diensten van de gemeenten en de Brabantse Wal, en menig wandel- en fietsclubs. De tentoonstellingen in het gebouw stonden helemaal in het teken van het thema 'Smullen van eigen streek'. Het grote aantal bezoekers (een 600-tal) zorgde voor een gezellige drukte en een geslaagde dag met tevreden standhouders en organisatoren.

Gedurende heel de week was er een groot aanbod van activiteiten waar nog eens zo'n 200 personen aan deelnamen.

Publicaties

Uitgebreide, met mooie foto's omgeven artikelen over het Grenspark en zijn flora en fauna, zijn verschenen in het tijdschrift Landschap (jan 2013), en in het huis-aan-huisblad Stadsmag in Bergen op Zoom e.o. (maart 2013).

Herdruk wandelkaart

Eind 2013 werd de huidige bezoekerskaart herwerkt en aangevuld met o.a. de nieuwe route 'Konijn'. In december werden 5000 exemplaren gedrukt voor verkoop.

In het zicht

De beste manier om de resultaten van het Grenspark kenbaar te maken, is door het naar buiten treden. Met plezier worden diverse gremia van geïnteresseerden in ons verhaal meegenomen:

- 7 maart: presentatie voor de Sociëteit in de Nonplusultra te Woensdrecht
- 10 juni: een werkbezoek van het Nationale Park de Oosterschelde
- 11 juni: bezoek van de Sara Godwall Universiteit Berlijn aan het park, ikv de monitoring
- 4 juli: presentatie voor de 4 (nieuwe) gemeentebesturen
- 22 augustus: een relatiedag UCI (EU)
- 23 augustus: een meningvormend werkbezoek van de Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant
- 8 september: Dag van het Grenspark, 'Smullen van eigen streek in en rond het Grenspark'
- 16 september: presentatie voor de Rotary te Bergen op Zoom

Educatie, voor jongeren én volwassenen

Nog een duidelijke doelstelling van het Grenspark is om via educatie zoveel mogelijk mensen de waarde van natuur te laten zien en beleven. Zoals minister Veerman van LNV ooit zei: "natuur kennen is haar liefhebben". Mensen met hun eigen ogen laten zien hoe mooi natuur kan zijn. Het gaat zowel om jonge mensen, als om volwassenen. En daarom kent het Grenspark verschillende werkvormen:

Libelhamelclub, het Grenspark is er ook voor de kinderen!

Al 15 jaar bestaat de Libelhamelclub, een echte natuurclub. Maandelijks komen zo'n 70 kinderen (van 6 tot 12 jaar) samen in De Vroente om te verwonderen, beleven, ervaren, onderzoeken, knutselen of te spelen in hun biotoop: het Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide. De Libelhamelclub is een gevestigde waarde. Ook het afgelopen jaar waren er van die onvergetelijke momenten. We trokken "Van pool tot evenaar", voelden "Nattigheid", werden "Gepluimd", gingen "Gluren bij de burens" en vroegen ons tot slot voor de grote vakantie af: "Waar is dat feestje?" Van het nieuwe seizoen was "Raaf in den Hof" dé topper! We trokken op visite naar het Ravenhof in Putte

en beleefden er een ware herfstkleuren-verwendag met als toetje een echt theekransje aan de Gloriëtte. Hier zijn we dus letterlijk “over de schreef” gegaan om onze ambassadeursrol tot in Nederland uit te dragen.

Junior Rangerskamp

Traditiegetrouw is ook in 2013 een Junior Rangerskamp georganiseerd, het was de achtste editie. Van oorsprong is dit een initiatief van de Europese Nationale Parken (Europarcs). Dit is in het Grenspark snel opgepakt. Gezien het succes behoort dit tot de jaarlijks terugkerende topattracties voor de jeugd. Het kamp vond plaats van 19 tot 24 augustus in de kampeerboerderij Rommeshoef in Essen.

16 jongeren tussen de 13 en 16 jaar hebben, onder begeleiding van 3 vrijwilligers (allen goede bekenden van het Grenspark) een week lang zich goed geamuseerd. Want daar draait het natuurlijk bij jongeren om...plezier maken. Dat mag en kan en moet! Ook in de natuur. Al spelenderwijze leren ze het Grenspark kennen: ze speuren naar plantjes en diertjes, ze leren dat de Amerikaanse vogelkers niet in het Grenspark thuishoort, ze helpen jonge plantjes te verwijderen, ze onderzoeken het water uit de vennen, leren meer over de leefwijze van de gladde slang,

Natuurgidsen

Een bezoek aan het Grenspark brengen met een natuurgids is onvergetelijk. Is beleven. Gedreven, enthousiast en met kennis van zaken, stond ook in 2013 de vereniging van Natuurgidsen regio Kalmthout (Nareka) paraat. Op de ledenlijst van Nareka staan 60 gidsen, van wie een tiental Nederlandse natuurgidsen. Verdeeld over het jaar zijn zowat 27 wandelingen aangeboden. Met de uitbreiding van het Grenspark zijn locaties in de uitbreidingslobben opgenomen, en is de samenwerking met IVN (het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid) geïntensiveerd.

Financiën in kort bestek

Werkelijke inkomsten in 2013:

	<u>Inkomsten</u>
Provincie Noord-Brabant voorschot*	€ 106.000,00
Vlaams gewest	€ 139.000,00
Subsidie P. Noord-Brabant onderzoek Ec. Rend.Triple-E	€ 33.880,00
Subsidie P. Noord-Brabant - onderzoek Biodiversiteit	€ 3.150,00
Onttrekking uit Igres budget voor opstellen beleidsplan	€ 30.068,50
Opbrengst verkoop wandelkaarten 2013	€ 4.914,75
Overige opbrengsten	€ 2.420,26
Rente	€ 272,90
Nog te ontvangen restbedrag Prov. Noord-Brabant*	€ 26.500,00
Totaal werkelijke inkomsten 2013:	€ 346.206,41

Werkelijke uitgaven in 2013:

	<u>Uitgaven</u>
Management	€ 256.769,81
Natuur- en waterbeheer	€ 14.597,35
Voorlichting, Educatie en Recreatie	€ 5.893,62
Beleid: onderzoek economisch rendement – Triple-E	€ 33.880,00
Opstellen beleidsplan BBI (uit Igres budget)	€ 30.068,50
TOTAAL werkelijke uitgaven 2013:	€ 341.209,28

De jaarrekening 2013 sluit af met een positief resultaat: € 4.997,13

Hiermee komt het eigen vermogen op 31/12/2013 op: € 151.231,25.

De eindafrekening van het bestedingenplan 2013 vond per 31-12-2013 plaats.

BIJLAGEN

Samenstelling Bijzondere Commissie per 31-12-2013

Dhr. C. van Liere

Dhr. J.B. Cogels

Dhr. M. De Borgher

Dhr. M. de Jonge

Dhr. H. Hieltjes

Dhr. Ch. Steenwegen

Dhr. L. Jacobs

Dhr. J. Janse

Dhr. D. Jordaens

Dhr. C.A.M. Rijnen

Dhr. F. Janssen

Dhr. L. Storms

Dhr. L. Van Craen

Dhr. A. van der Wijst

Dhr. J. van Dongen

Dhr. Ch. Van Thillo

Dhr. G. Van Tichelt

Dhr. R. Frans

Dhr. G. Lauwers

voorzitter

Grote Eigenaren Nederland

Ministerie Vlaamse Gemeenschap, Monumenten en Landschappen

DGW&T, Ministerie Defensie

Waterschap Brabantse Delta

Natuurpunt

Burgemeester gemeente Kalmthout

Staatsbosbeheer

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Vereniging Natuurmonumenten

provincie Noord-Brabant

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Water

Wethouder gemeente Woensdrecht

Kleine Eigenaren Nederland

Grote Eigenaren Vlaanderen

Burgemeester gemeente Essen

Burgemeester gemeente Stabroek

Schepen stad Antwerpen

Adviseurs en parkorganisatie:

Dhr. M. Naessens

Secretariaat-Generaal Benelux

Dhr. P. Asselbergs

adviseur Grenspark

Mw. B. Van Eeckhoutte

coördinator

Dhr. I. Ledegen

deskundige Natuur en Water Grenspark

Samenstelling Stuurgroep per 31-12-2013

Dhr. C. van Liere

Dhr. M. Naessens

Dhr. J. Janssens

Dhr. A. Goorden

Mw. V. Mees

Mw. R. Lucassen

Dhr. L. Storms

Mw. K. Vanden Bergh

Dhr. F. van Zijderveld

Dhr. S. Versweyveld

Voorzitter

Secretariaat-Generaal Benelux

Agentschap voor Natuur en Bos

Staatsbosbeheer

Agentschap voor Natuur en Bos

Provincie Noord-Brabant

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Agentschap voor Natuur en Bos

Vereniging Natuurmonumenten

Natuurpunt

Dhr. P. Asselbergs

Mw. B. Van Eeckhoutte

Dhr. I. Ledegen

Adviseur Grenspark

Coördinator

Grenspark

Samenstelling werkgroep Natuur en Water per 31-12-2013

Mw. B. Van Eeckhoutte

Dhr. I. Ledegen

Dhr. P. Asselbergs

Dhr. C. Vlieghe

Dhr. W. de Dooij

Dhr. P. Vanlaerhoven

Dhr. T. Bakker

Dhr. R. Heremans

Dhr. R. Peeters

Mw. V. Mees

Dhr. K. Molenberghs

Dhr. J-P Otten

Dhr. R. Lucassen

Mw. S. Van Aert

Dhr. I. Janssens

Voorzitter

Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide

Adviseur Grenspark

Pidpa

Vereniging Natuurmonumenten

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer

Natuurpunt

Natuurpunt

Agentschap voor Natuur en Bos

Agentschap voor Natuur en Bos

Agentschap voor Natuur en Bos

Provincie Noord-Brabant

Gemeente Essen

Gemeente Stabroek

Dhr. L. Van Craen	Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Water
Dhr. S. Willemsen	Gemeente Woensdrecht
Dhr. M. Konings	Gemeente Kalmthout
Dhr. J. van Heemskerk	Waterschap Brabantse Delta
Dhr. M. Clement	Bosgroep Zuid-Nederland
Dhr. H. Juyn	Namiro
Dhr. J. Rijk	Evides
Dhr. H. Ketelaars	Evides
Dhr. B. Zwiers	Benegora
Mw. K. Van Laer	Provincie Antwerpen

Samenstelling werkgroep VER per 31-12-2013

Mw. B. Van Eeckhoutte

Mw. M. Wyckmans
Dhr. P. Asselbergs
Mw. Y. van Moll
Mw. V. Mees
Dhr. K. Molenberghs
Mw. B. De Busscher
Mw. E. Nuijten
Dhr. R. Sempels
Mw. D. Renders
Mw. T. Van Dijck
Mw. A. Van Mol
Mw. Chris Vander Sypt
Dhr. I. Janssens
Dhr. J. Otten
Mw. I. Van Limbergen
Dhr. A. Dobbelaar
Dhr. H. Juyn
Mw. C. van Beeck
Dhr. K. Van Den Berg
Dhr. A. Vandenbosch
Dhr. B. Zwiers
Dhr. J. Deckers

Voorzitter

Grenspark de Zoom – Kalmthoutse Heide
Adviseur Grenspark
Vereniging Natuurmonumenten
Agentschap voor Natuur en Bos
Agentschap voor Natuur en Bos
Toerisme Provincie Antwerpen
Gemeente Woensdrecht
NEC de Vroente
Staatsbosbeheer
Dienst Toerisme gemeente Kalmthout
Gemeente Essen
Natuurpunt
Gemeente Stabroek
Agentschap voor Natuur en Bos
Regionaal Landschap de Voorkempen
Benegora
Namiro
VVV Brabantse Wal
VVV Tasberg Essen
Nareka
Benegora
VVV Noordertuin Antwerpen

Agendaleden:

Dhr. F. Van Zijderveld	Vereniging Natuurmonumenten
Dhr. A. Goorden	Staatsbosbeheer

Secretariaat en management per 31-12-2013

Mw. B. Van Eeckhoutte	Coördinator	0,8 fte
Dhr. I. Ledegen	Medewerker N&W	0,8 fte
Mw. M. Wyckmans	Medewerker VER	0,6 fte

Adres:

Putsesteenweg 129

B - 2920 Kalmthout

(00-32) (0) 3 667 6498

info@grensparkzk.be

www.grensparkzk.be www.grensparkzk.nl

Stagiaires

Nathalie Leynen	UIA-Antwerpen - Biologie	feb. '13 – juni '13
Kasper Hijne	Hogeschool CAH – Almere – Toegepaste Biologie	juni '13 – aug. '13
Bruno Mels	UIA-Antwerpen - Biologie	juli '13 – sept '13
Annabel Otten	Hogeschool HAS Den Bosch – Stad en Streekontwikkeling	sept. '13 – 15 nov '13

Publicatielijst.

Titel	Auteur	Opleidingsinstituut/ onderzoeksbureau	publicatiejaar
HELVEX – LIFE dossier: herindiening na aanpassing	Ignace Ledegen	Grenspark	2013
Vlinderinventarisatie en vegetatieopname 2007-2012	Natalie Leynen	Grenspark	2013
Nachtvinderrapport Grenspark De Zoom, editie 2013	Stijn Baeten Joris Elst Dan Sloommaekers	Grenspark	2013
Eindrapport onderzoek naar het Leefgedrag van de Gladde slang in het Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide & Beheer ondersteunend Advies 2011-2013	André Van Hecke Christoffel Bonte	Grenspark	2013
Rapport: monitoring loopkevers en spinnen in nieuw open zand en stuifzand in het Grenspark 10-jaar lopend onderzoek Onderzoekjaar 4 - 2012	Maarten Jacobs	Grenspark	2013
Geactualiseerde wandelkaart	Grenspark	Grenspark	2013
Grensparkkrant met publiciteit	Grenspark	Grenspark	2013
Rapport: monitoring loopkevers en spinnen in nieuw open zand en stuifzand in het Grenspark 10-jaar lopend onderzoek Onderzoekjaar 3 - 2011	Maarten Jacobs	Grenspark	2012
Nachtzwaluwrapport: inventarisatie 2012	Ledegen Ignace Rudy Delvaux	Grenspark	2012
HELVEX – LIFE dossier: herindiening na aanpassing	Grenspark	Grenspark	2012
Recreatiekrant	Grenspark	Grenspark	2012
Geactualiseerde wandelkaart	Grenspark	Grenspark	2012
HELVEX – LIFE dossier	Ignace Ledegen/Angela Oostvogels	Grenspark	2011
Laymen's rapport HELA-LIFE	Ignace Ledegen	Grenspark	2011
Rapport: monitoring loopkevers en spinnen in nieuw open zand en stuifzand in het Grenspark 10-jaar lopend onderzoek	Maarten Jacobs	Grenspark	2011

Onderzoeksjaar 2 - 2010			
Rapport: monitoring loopkevers en spinnen in nieuw open zand en stuifzand in het Grenspark 10-jaar lopend onderzoek Onderzoeksjaar 1 - 2009	Maarten Jacobs	Grenspark	2010
Broedvogelinventarisatie 2010: Deelgebied Ossendrecht	Grenspark	Grenspark	2010
Voortgangsverslag 3 Life Hela: Life-Nature 06/NAT/BE/000085	Grenspark	Grenspark	2010
Additional clause: Life-aankoop materiaal	Grenspark	Grenspark	2010
Gedragsfolder Grenspark	Grenspark	Grenspark	2009
Geactualiseerde wandelkaart	Grenspark	Grenspark	2009
Sprinkhaaninventarisatie 2009: Deelgebied Grenspark: Kalmthoutse Heide ten zuiden van de brandtoren.	Grenspark	Grenspark	2009
Broedvogelinventarisatie 2009: Deelgebied Grenspark: Kalmthoutse Heide	Grenspark	Grenspark	2009
Tussentijds rapport Life Hela: Life-Nature 06/NAT/BE/000085	Grenspark	Grenspark	2009
Additional clause: Life-project uitbreiding 180 ha naar 460 ha	Grenspark	Grenspark	2009
Ecologische verbinding Groote Meer – Steertse Heide	Meynendonckx et al.	Arcadis	2009
Begrazingsstudie Grenspark deel 2 – van verleden naar toekomst	Geert De Blust e.a.	INBO/Natuurbalans-Limes Divergens bv/De Wassum landschapsbeheer	2008
Broedvogelinventarisatie: nachtzwaluw 2007	Grenspark	Grenspark	2008
Cross-border nature (Engelse vertaling van folder Grensoverschrijdende natuur)	Grenspark	Grenspark	2007
Nature transfrontalière (Franse vertaling van folder Grensoverschrijdende natuur)	Grenspark	Grenspark	2007
Herstel Advies Kriekelaarsven	Bastiaan Vermonden	Hogeschool Zeeland – Aquatische Ecotechnologie	2007
Onderzoek naar verspreiding en mogelijke uitbreiding van de kamsalamander in het Grenspark	Joachim Teunen	Erasmus Hogeschool Brussel	2006
Grenspark PLUS – de uitbreidingsmogelijkheid voor het Grenspark de Zoom –	Sam Van Brempt	Hogeschool Gent - Agro-en Biotechnologie	2006

K.H.			
De recreatieve potenties van Grenspark PLUS	Luc van Hoek	NHTV – Breda	2006
De Lallende Libel	R. de Dreu/D.J. Oreel	Grenspark	2005
Vogelkersbestrijding	Jonas Dillen	Erasmushogeschool Brussel – HORTECO	2005
Natuur aan het stuur	Joris Adriaensen	NHTV – Breda	2005
Boek Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide	Hedwig Lauriks	Grenspark	2004
Vertaling Website -> Engels	Jasper Van der Poort	Hogeschool Antwerpen	2004
Bestuurlijke Grensoverschrijdende samenwerking	Petra Schmitz	Wageningen UR	2004
Aanbevelingsrapport: Toegankelijkheidsadvies Project Kortenhoeff	Lief Augusteyns	Vzw Stille Paden	2004
Aanbevelingsrapport en knelpuntenanalyse: Strandjutter “Wombat”	Lief Augusteyns	Vzw Stille Paden	2004
Handleiding Natuurmonitoring	Grenspark	Aeolus	2004
CD-ROM Grenspark in beeld	Grenspark	Moved by Corazon	2004
Handleiding monitoring oppervlaktewater en grondwater	Bob Delissen	Hogeschool Zeeland	2004
Waterbalans Grenspark	Bob Delissen	Hogeschool Zeeland	2004
Toepassing Kaderrichtlijn Water	Stijn Lewyllie e.a.	Open Univ Nederland	2004
Uitwerking Recreatiemonitoring	Katleen Haeck	Hogeschool Mechelen	2004
Waterkwaliteit vennen	Joep de Koning	Hogeschool Zeeland	2004
Atmosferische depositie	Cock van der Kaay e.a.	Open Univ Nederland	2003
Recreatie-monitoringsplan	Sarel Tempelman	NHTV Breda	2003
Inventarisatie Recreatievoorzieningen	Rosalien Bartelen	Larenstein Velp	2003
Waterbeheer in het Grenspark	Sven Verbeke	Soresma	2002
Wandelkaart Grensoverschrijdende natuur	Werkgroep VER	Anyway	2000/2006
Fietskaart - Grensparkroute	Tine Van Dijck – Jenny Senhorst	TPA	2000
Folder Grensoverschrijdende natuur	IVN – Afdeling Natuur	Buro Kloeg	2000
Samenvatting Beleidsplan Beheer en Inrichting	Marc De Coster		2000